



Директор.....

/Валентина Павлова/

## ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2020-2021 ГОДИНА

### I. Въведение

Образованието в България заема важно място в ценностната система на българина, като този приоритет придоби още по-голяма значимост в процеса на модернизиране на икономическите и социални структури в страната. Голям брой деца напускат преждевременно училище или дори никога не прекрчават неговия праг, явление, което води до тежка форма на социално неравенство.

Въвеждането на общ механизъм за идентифициране на деца в риск от отпадане от училище се налага от разбирането, че реален напредък в намаляване на напускащите училище ученици може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се следва от цялата училищна общност.

Създаването на условия за редовното присъствие в училище и активната работа по време на учебния час са важни за бъдещото на всеки ученик. Те са гаранция за неговия успех, залог за по-добра квалификация и по-големи възможности за реализация. Важна роля в това отношение има училището, което трябва да подхожда комплексно и същевременно индивидуално за всеки конкретен случай на ученик, застрашен от отпадане. Предприемането на адекватни и ефективни мерки от педагогическия екип за намаляване броя на отсъствията, броя на преждевременно напусналите, следва да се основават на задълбочен анализ на причините, пораждащи тези явления.

Причините за допуснатите отсъствия и отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане. Необходимо е своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебния материал и застрашеност от отпадане.

### **Класификация на причините за отпадане от училище:**

**Социално-икономически причини** – един от основните фактори за отпадане от образователната система. Лошото качество на живота на определени социални слоеве поставя сериозни препятствия пред образованието на децата и младежите. Ниските доходи не позволяват на много семейства да покрият разходите на своите деца за

образование (за учебници, тетрадки, дрехи, храна) и се посочват от родителите като главна причина за отпадане. От друга страна, детето, което не посещава училище, е ценно и като трудов ресурс и често подпомага формирането на семейния бюджет, участва в домакинската работа или чрез грижа за по-малки сестри и братя.

**Образователните причини** - свързани са както с училищната среда така и с организацията на учебния процес. Съществени са затрудненията при усвояване на учебния материал; слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище; наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

**Етнокултурната среда** на детето оказва съществено влияние. В тази група се регистрират някои специфични етнокултурни причини за отпадане на ученици от училище - промяна в семейния статус на ученици / заживяват на семейни начала преди 16 годишна възраст и създават семейство неофициално, въпреки забраната на закона/; по-ниска ценност на образованието. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори, оказва най-силно влияние, когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос.

## **II. Цел**

1. Ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване и оценка на потребностите и интересите на учениците.
2. Откриване и предотвратяване на причините, довеждащи отпадането на децата от училище.

## **II. Задачи**

1. Индивидуална оценка на причините за отпадането и планиране на подкрепа.
2. Създаване на подкрепяща среда в класа за застрашените ученици.
3. Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми и подкрепи за мотивиране и задържане на децата, осигуряване на консултиране, професионално ориентиране, активно въвличане и работа със семейството.
4. Изготвяне на регистър за децата в риск от отпадане от училище.

## **III. Маркери за идентифициране на дете в риск от отпадане**

1. Промяна в поведението на ученика – ранни индикации за отпадане като закъснения, отсъствия, проблеми с дисциплината, взаимоотношенията в клас; понижаване на интереса към учебния процес и други;
2. По наблюдение на учители, класен ръководител, съученици, родители;
3. Наблюдение върху семейството;

4. По даден сигнал от други институции – отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция, община и др.;

5. Отчитане на традиции, нрави, обичаи на конкретен етнос, към който принадлежи ученика.

#### **IV. Инструментариум за идентифициране – Приложение 1**

**A. Индивидуална карта за оценка на риска от отпадане** - изготвен от класен ръководител в началото на учебната година

1. Данни за детето- трите имена, адрес, рождена дата и др...

2. Семейен статус /семейна история: имена, адрес, образование, професия, месторабота, социален статус на родителите/

3. Взаимоотношение на ученика с членовете на семейството

4. Здравен статус на ученика /данни по медицински документи и информация на личния лекар; данни на личен лекар; физически и психоемоционален статус; зависимости и вредни навици/

5. Допълнителна информация за ученика: /от кога е ученик в училището; образование - завършен клас, етап или степен на образование; последно преместване- причини за преместването; пътуващ ученик ли е; проследяване на успеха през различните класове – учебен предмет с най-висок и с най-нисък успех, информация за вътрешни и външни оценявания, срочен и годишен успех; поправителни изпити и резултати от тях; информация за допуснати извинени и неизвинени отсъствия; участие на ученика в извънкласни дейности и проекти/

6. Откриване на силните страни /талант, заложи, постижения/

7. Трудности и проблеми /идентифициране на дефицити в емоционално-психично, умствено и физическо състояние; трудности в обучението – проблеми в усвояването на учебен материал по конкретен предмет; езикови трудности (билингви);

8. Социална интеграция /адаптация към класа и училището, умения за общуване; взаимоотношения с връстници и съученици; взаимоотношения в извънучилщна среда; приятелски кръг/

9. Отношение на родителите към участието и резултатите на ученика в учебния процес.

10. Информация от други институции /отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция/

11. Заключителна оценка /анализ на информацията -основни проблеми; идентифицирани потребности; препоръчителни действия/

## **В. Въпросник за ученика – Приложение 2**

На базата на извършената оценка се изготвя индивидуален план за работа с дете застрашено от отпадане.

### **VI. Дейности-план за действие**

За да бъде ефективна програмата за идентифициране на дете в риск от отпадане от училище е необходимо да се извърши анализ на случая и планиране на дейностите:

#### 1. Дейности на ниво клас:

1.1 Изготвяне на индивидуална оценка за всеки ученик в началото на учебната година. Събиране и анализ на информацията от класен ръководител.

1.2 Създаване на подкрепяща среда в класа за застрашените ученици- отговорността е на класния ръководител и на всеки учител.

1.3 Класният ръководител установява причината за отсъствия и формулира писмено предложение за въздействие пред педагогически съвет.

1.4 Осигуряване на педагогическа подкрепа за тези деца от страна на учителите – създаване на условия и организация за преодоляване на изоставането и пропуските чрез прилагане на индивидуален подход, чрез използване на самостоятелна и групова работа, предоставящи възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал за застрашените от отпадане деца, внимателно отношение към тях.

1.5 Включване в извънкласни и извънучилищни дейности в съответствие с интересите и възможностите на тези деца. Чрез тези дейности се развиват силните страни на личността и се постига по-добра интеграция към образованието.

1.6 Изготвяне от класният ръководител портфолио на ученик, застрашен от отпадане от училище;

#### 2. Дейности на ниво училище:

2.1 Създаване на регистър за децата в риск от отпадане от училище /включва следната информация за ученика: възраст, клас, неизвинени отсъствия, причини и предприетите мерки от различните институции/.

2.2 Формиране на мултидисциплинарен екип по конкретния случай на дете в риск да отпадне от училище, според идентифицираните потребности. Със заповед на директора се сформират комисии:

- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради трудности в ученето,
- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради поведенчески проблеми,
- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради социално-икономически проблеми.

- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради допуснати неизвинени отсъствия.

В екипа може да се включат представители на класните ръководители и други учители, психолог, социален работник, на УКБППМН, на родителите, на учениците, на обществени възпитатели и др. Екипите оказват съдействие за професионално ориентиране и подготовка; развиване на творческите способности на децата; информиране на децата за техните права и застъпничество;

2.3 Изработване на индивидуална програма за намаляване на риска .

2.4 Включване на застрашените ученици в извънкласни дейности и проекти.

2.5 Насочване на застрашен от отпадане ученик към училищен психолог.

2.6 Мотивационна работа за задържане на детето в училище.

2.7 Осъществяване на ефективен диалог между училището и семейството на застрашените от отпадане деца.

2.8 Осъществяване на партньорство между училището и всички заинтересовани страни на местно ниво за превенция на отпадането от образователната система.

### 3. Дейности с родителите:

3.1 Запознаване на родителите с правилника на училището и възможностите, които то дава за обучение и възпитание на децата.

3.2 Информирание и консултиране на семейството за социалната функция на образованието и последиците от отпадането на детето от училище.

3.3 Сключване на договор (споразумение) между училището и родителите, в който се фиксират правата и задълженията на страните.

### **V. Взаимодействие с други институции:**

Семейство, Училищна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, педагогически съветник/ училищен психолог, Ученически съвет Педагогически съвет, Отдел „Закрила на детето“, Полиция, МКБППМН

### **Приложение 1**

## **ИНДИВИДУАЛНА КАРТА ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ**

### **I. Данни за ученика**

Име, презиме, фамилия: .....

Дата на раждане: ..... Клас:..... Класен ръководител:.....

Адрес: .....

**II. Семейен статус /семейна история:** имена, адрес, образование, професия, месторабота, социален статус на родителите/

Име, презиме, фамилия:

1.....

2.....

Адрес: .....

**III. Взаимоотношение на ученика с членовете на семейството.**

**IV. Здравен статус на ученика** /данни по медицински документи и информация на личния лекар; данни на личен лекар; физически и психоемоционален статус; зависимости и вредни навици/

**V. Допълнителна информация за ученика:** /от кога е ученик в училището; образование – завършен клас, етап или степен на образование; последно преместване- причини за преместването; пътуващ ученик ли е; проследяване на успеха през различните класове – учебен предмет с най-висок и с най-нисък успех, информация за вътрешни и външни оценявания, срочен и годишен успех; поправителни изпити и резултати от тях; информация за допуснати извинени и неизвинени отсъствия; участие на ученика в извънкласни дейности и проекти/

**VI. Откриване на силните страни** /талант, заложи, постижения/

**VII. Трудности и проблеми** /идентифициране на дефицити в емоционално-психично, умствено и физическо състояние; трудности в обучението – проблеми в усвояването на учебен материал по конкретен предмет; езикови трудности (билингви);

**VIII. Социална интеграция** /адаптация към класа и училището, умения за общуване; взаимоотношения с връстници и съученици; взаимоотношения в извънучилщна среда; приятелски кръг/

**IX. Отношение на родителите към участието и резултатите на ученика в учебния процес**

**X. Информация от други институции** /отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция/

**XI. Заключителна оценка** /анализ на информацията - основни проблеми; идентифицирани потребности; препоръчителни действия/

Изготвил: Кл. ръководител.....

Съгласувал: Педагогически съветник.....

Учител по .....

Възпитател.....

## Приложение 2

# Въпросник за ученика

(огради всяко вярно за теб)

Трите имена : .....Клас: .....

### 1. Ти живееш заедно с:

Твоето семейство се състои от:

- Майка
- Баща
- Брат
- Сестра
- Баба
- Дядо
- Други .....

### 2. Твоите родители :

- Работят
- Не работят
- Единият работи

### 3. Твоите родители работят:

- В страната
- В чужбина
- Единият е в чужбина

### 4. Парите, с които разполага твоето семейство са:

- Достатъчно
- Не са достатъчно
- Стигат, но трудно
- Не мога да преценя

**5. Ако имаш проблем, нужда от подкрепа, към кой от семейството си би се обърнал най-напред?**

- Майка
- Баща
- Брат
- Сестра
- Баба
- Дядо
- Други

**6. В колко стаи живее Вашето семейство(посочи). .....**

**7. Опиши своето жилище (посочи жилищните помещения –баня, тоалетна, кухня, спалня):**

.....

**8. Имаш ли самостоятелна стая?**

- Да
- Не
- Споделена с брат/сестра

**9. Споделяш ли с родителите си за преживяното през деня?**

- Да
- Не
- Когато ме попитат.
- Никога не ме питат.

**10. Информираш ли родителите си за оценките, които си получил в деня на изпитването? Представяш ли бележника си за подпис?**

- Да.
- Не.
- Когато ме попитат и поискат да видят бележника.
- Никога не се интересуват.

**11. Посещават ли родителите ти родителски срещи?**

- Да.



- Не.
- Понякога.
- Никога.

**12. Би ли използвал насилие, за да защитиш живота на близък човек?**

- Да.
- Не.
- Зависи от случая.
- Не мога да преценя.

**13. В кои случаи би напуснал училище?**

- Когато имам много двойки.
- Ако се скарам с класната.
- Ако ме тормозят съучениците.
- Ако родителите ми работят в чужбина.
- Защото не ми се ходи на училище.

**14. Обичам да се занимавам с:**

- Спорт (посочи вида спорт) .....
- Изкуство (посочи).....
- Друго (посочи).....

**15. Не обичам да ме ангажират с: .....**

**Комисия в състав:**

1. Виолета Бакалова
2. Катя Бозмова
3. Стиляна Димитрова
4. Янка Гиневска
- 5.Силвия Бончева

Програмата е отворена за изменение и допълнения по време на учебната година.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е приета на заседание на Педагогическия съвет с **Протокол № 14/ 08.09.2020г.**

